

Handläggare
Nils Wahlman
08-508 265 63

Till
Exploateringsnämnden
2026-04-23

Revisionsrapport Att motverka arbetslivskriminalitet. Svar på remiss från Stadsrevisionen

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Thomas Andersson
Förvaltningschef

Anders Jonsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Exploateringsnämnden har fått revisionsrapporten Att motverka arbetslivskriminalitet på remiss från stadsrevisionen. I rapporten konstateras att exploateringskontoret har avtal och rutiner på plats för att motverka arbetslivskriminalitet, men det finns fyra områden där hanteringen kan förbättras:

- Riskbild finns dokumenterad men kan förbättras
- Det saknas anvisningar för hur kontroller av arbetsrättsliga villkor ska genomföras när Rättvist byggande inte tillämpas.
- Det saknas rutiner för kontroll av korruption.

Exploateringskontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 265 63
Växel 08-508 276 00
nils.wahlman@stockholm.se
exploateringskontoret.expl@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

- Möjlighet att ta del av leverantörers egenkontroller nyttjas ej.

Kontoret föreslår följande åtgärder för att förbättra hantering av arbetslivskriminalitet

- Riskanalys ska omvandlas till styrande dokument. Åtgärder i enskilda riskentreprenader ska dokumenteras tydligt i upphandlingsstrategier.
- Uppföljningsplaner och anvisningar för kontroll av arbetsrättsliga villkor ska tas fram när Rättvist byggande inte tillämpas.
- Riskanalys, uppföljningsplaner och anvisningar ska tas fram för kontroll av korruption

Remissen

Stadsrevisionen granskade 2025 vad exploateringsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB gör för att motverka arbetslivskriminalitet i respektive organisations entreprenader.

Syftet med revisionen var att bedöma om nämnden och bolagsstyrelsen säkerställer att arbetslivskriminalitet i byggprojekt förebyggs och upptäcks.

Exploateringsnämnden har fått revisionsrapporten Att motverka arbetslivskriminalitet på remiss för yttrande senast den 30 april 2026.

Ärendets beredning

Ärendet har i huvudsak beretts av upphandling på avdelningen stadsmiljö, med synpunkter inhämtade från kontorets projektavdelningar.

Exploateringskontorets synpunkter

Synpunkterna nedan följer strukturen i revisionsrapporten och anger också förslag på korrigerande åtgärder.

Nämndens styrning för att motverka arbetslivskriminalitet

Revisionen noterar att nämnden har tydligt formulerade mål kopplat till arbetslivskriminalitet i sin verksamhetsplan och har identifierat risker i internkontrollplanen som rör arbetsmiljöbrott med höga riskvärden.

Arbetsmodellen ”Rättvist byggande” är nämndens huvudsakliga lösning för att hantera arbetslivskriminalitet. Under 2025 tillämpades lösningen i 10 entreprenader som motsvarar 40 procent av nämndens entreprenadvärden.

Under 2026 kommer Rättvist byggande att tillämpas i 20 entreprenader. Kontoret kommer också att tillämpa utökade krav och tillämpa kontroller i det nya anläggningsramavtal som nu handlas upp och kommer att vara på plats under andra halvåret 2026. Detta avtal hanterar entreprenader med värden upp till 15 miljoner kronor.

När Rättvist byggande tillämpas finns tydliga instruktioner och processer. Lösningen kräver dock utökade avtalskrav varför den ej kan tillämpas i redan befintliga avtal.

I de entreprenader där Rättvist byggande inte tillämpas saknas idag tydliga instruktioner för hur kontroller ska genomföras.

Kontorets förslag på åtgärder:

- Övergripande styrande dokument korrigeras enligt revisionens förslag.
- Komplettera strategimall så att risk och åtgärder i enskilda entreprenader dokumenteras.

Krav i entreprenadavtalen

Nämndens utformning av avtalen säkerställer enligt revisionen att det är möjligt att följa upp och kontrollera avtalsvillkoren utifrån arbetslivskriminalitet. Revisionens anmärker att de inte i stickproven funnit några exempel på avtalsvillkor som har anpassats utifrån risknivån i enskilda entreprenader.

Även om det enligt kontorets riskanalys föreligger störst risk för arbetslivskriminalitet i fin- och rivningsentreprenader har inte dessa prioriterats enskilt då dessa oftast ingår i större entreprenader. Prioriteringen har varit att komma igång med Rättvist byggande i entreprenader, där lösningen ger bäst effekt.

Där Rättvist byggande tillämpas är krav och villkor kraftigt förstärkta jämfört med upphandlingsmyndighetens bilaga som kontoret tillämpar i alla entreprenader.

Sedan 2025 tillämpar också kontoret en begränsning av underentreprenörskedjan till två nivåer, för att bättre kunna

kontrollera underentreprenörerna bland annat för arbetslivskriminalitet.

Kontorets förslag på åtgärd:

- Kontoret kommer att undersöka om och hur utökade avtalskrav kan tillämpas likt Rättvist byggande i våra riskentreprenader (rivnings- och finplaneringsentreprenader), när dessa handlas upp separat.

Krav på arbetsrättsliga villkor

Kontoret tillämpar sedan några år en bilaga där det ställs krav på arbetsrättsliga villkor, i enlighet med lagstiftningen och Upphandlingsmyndighetens instruktioner. Dessa krav ställs i alla entreprenader.

Inga åtgärder nödvändiga.

Krav på arbetsmiljö

Granskningen visar att kontoret ställer krav i våra avtal att leverantörer ska följa och leva upp till svensk arbetsmiljölagstiftning och Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Avtalsformuleringarna ger kontoret rätt till kontroll av och insyn i entreprenörens arbetsmiljöarbete samt rätt att ta del av entreprenörens egna kontroller och genomföra revisioner.

Inga åtgärder nödvändiga.

Krav mot korruption

Granskningen visar att nämnden har krav i samtliga avtal att leverantören ska ha ett systematiskt arbete för att säkerställa att korruption inte förekommer. Vite utgår om leverantören inte lever upp till krav.

Inga åtgärder nödvändiga.

Uppföljning och kontroll av avtalskrav

Plan för uppföljning

Revisionskontoret skriver att de i stickprovsgranskningen inte kunnat ta del av någon plan för hur respektive avtal och leverantör systematiskt ska följas upp under avtalstiden, men skriver samtidigt att nämnden har visat exempel på hur aktuella avtal följs upp.

Kontoret har en väl fungerande generell avtalsuppföljning. Den baseras dock inte på att en plan tas fram för respektive avtal och leverantör. Kontorets generella uppföljning har följande struktur:

1. I de enskilda projekten sker alltid uppföljning i byggmöten.
2. Det sker en löpande kontroll av alla aktiva leverantörer vad gäller skatter, kreditvärdighet och brott.
3. Det sker en strukturerad övergripande leveransuppföljning för de största och mest kritiska entreprenaderna.
4. Det finns tydliga dokumenterade principer för i vilka avtal Rättvist byggande tillämpas och här är kontrollerna omfattande och väldokumenterade.

Kontroll av skatter och avgifter

Av granskningen framkommer att kontoret genomför kontroller av skatter och sociala avgifter för sina huvudleverantörer och för deras underentreprenörer.

Kontoret kontrollerar utöver skatter och sociala avgifter även finansiell ställning och om brott föreligger på samtliga aktiva leverantörer. Avvikelse kontrolleras och åtgärdas.

I projekt där Rättvist byggande tillämpas sker motsvarande kontroll. Denna kontroll är mer djupgående vad gäller brott.

I projekt som inte kontrolleras av Rättvist byggande sker kontroller av underentreprenörer i vissa projekt och i andra inte.

Kontorets förslag på åtgärd:

- Skapa rutin och anvisningar för enhetlig och förbättrad kontroll av underentreprenörer i entreprenader som ej hanteras av Rättvist byggande.

Kontroll av arbetsrättsliga villkor

I projekt där Rättvist byggande tillämpas utförs kontrollen av samtliga underentreprenörer. Ekonomi, skatter/avgifter, arbetsrättsliga villkor och brott kontrolleras innan underentreprenörerna godkänns. Dessutom genomförs ytterligare kontroller av all personal vid platskontroller. Under 2025 kontrollerade Rättvist byggande 651 underentreprenörer och av dessa godkändes 573.

I projekt som inte hanteras av Rättvist byggande ska kontrollen genomföras av kontorets egen personal. Revisionens iakttagelse att det idag saknas beskrivning hur kontroller ska ske och dokumenteras i detta fall är riktig.

Kontorets förslag på åtgärd:

- Ta fram process och anvisningar för kontroller när inte Rättvist byggande tillämpas.

Kontroll av arbete mot korruption

Av intervjuer och stickprovsgranskningen framkommer helt riktigt att kontoret inte begär in beskrivning av leverantörernas arbete mot korruption eller följer upp denna.

Kontorets förslag på åtgärder:

- Komplettera skrivningar i våra avtal att entreprenören inte bara vid begäran utan alltid ska tillhandahålla skriftlig beskrivning av sitt arbete mot korruption.
- Ta fram instruktion för uppföljning av entreprenörens arbete mot korruption.

Slut

Bilaga

1. Att motverka arbetslivskriminalitet, Revisionsår 2025 nr 7 (RVK 2025/71)